

KOMUNIKAT ZARZĄDU POLSKIEGO INSTYTUTU STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA Nr 5 (56) maj 2017 roku

KOMUNIKAT ZARZĄDU POLSKIEGO INSTYTUTU STUDIÓW NAD SZTUKĄ ŚWIATA

Nr 5 (56)

maj 2017 roku

Zarząd Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata

w Warszawie, przy ul. Foksal 11 lokal 6,

Informuje o

- **Walnym Zebraniu Wyborczym Zarządu Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata oraz Komisji Rewizyjnej** na lata 2017-2020, które odbędzie się 13 maja (sobota) o godz. 11 [drugi termin 11.15] w Muzeum Azji i Pacyfiku przy ul. Solec 24

Porządek obrad:

1. Wybór przewodniczącego, sekretarza zebrania i komisji skrutacyjnej,
2. Sprawozdanie ustępującego Prezesa PISnSS i Zarządu PISnSS,
3. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej,
4. Wybór Prezesa PISnSS,
5. Wybory członków Zarządu PISnSS,
6. Wybory Komisji Rewizyjnej,
7. Program działalności Zarządu na następną kadencję,
8. Wybory Przewodniczącego i Sekretarza Rady Naukowej (głosują profesorowie i doktorzy habilitowani).
9. Wolne wnioski.

Zarząd Oddziału Warszawskiego Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata

Informuje o

- **Walnym Zebraniu Wyborczym Zarządu Oddziału Warszawskiego** na lata 2017-2020, które

odbędzie się 13 maja (sobota) o godz. 12 [drugi termin 12.15] w siedzibie Instytutu przy ulicy Foksal.

Porządek obrad:

1. Sprawozdanie ustępującego Zarządu Oddziału Warszawskiego,
2. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej,
3. Wybór Prezesa Oddziału Warszawskiego,
4. Wybór członków Zarządu Oddziału Warszawskiego,
5. Wolne Wnioski.

Uczestnictwo w Walnym Zebraniu jest statutowym obowiązkiem członka (z opłaconymi składkami). Składki można będzie opłacić przez rozpoczęciem Walnego Zebrania.

W przypadku braku możliwości uczestnictwa w Walnym Zebraniu prosimy członków o udzielenie innym członkom Pełnomocnictwa do uczestnictwa i głosowania w Walnym Zebraniu Instytutu i Walnym Zebraniu Oddziału Warszawskiego dla członków tego Oddziału.

Formularz Pełnomocnictwa w Załączeniu

PEŁNOMOCNICTWO

do uczestnictwa i głosowania

w Walnym Zebraniu Członków

Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata

Jako członek Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata z siedzibą w Warszawie przy ul. Wareckiej 4/6 m. 10, upoważniam jako mego pełnomocnika ..... zamieszkałego w ..... do uczestnictwa w moim imieniu w Walnym Zebraniu Członków Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata w dniu 13.05. 2017 r. i wykonywania prawa głosu w tymże Zgromadzeniu, przy czym pełnomocnik ma w tym zakresie pełną swobodę działania.

Pełnomocnictwo to jest nieodwołalne. Zrzekam się prawa żądania zwrotu dokumentu pełnomocnictwa.

Udzielam pełnomocnictwa

_____

podpis

imię nazwisko

adres

Miejscowość i data:

II Konferencja „Art of Armenian Diaspora”

Druga część konferencji *Art of Armenian Diaspora* odbyła się w dniach od 30 do 31 marca 2017, w Warszawie na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego i zebrała ponad dwudziestu badaczy z kraju i zagranicy. W pierwszej części zostały zaprezentowane referaty dotyczące spuścizny Ormian, którzy emigrowali z Cylicji do nowych miejsc, na Krym, do Mołdawii i Wołoszczyzny. Autorzy z Armenii, Francji i Polski przedstawili najnowsze wyniki badań. Pokazanych zostało wiele niepublikowanych zabytków sztuki ormiańskiej.

W kolejnej części przedstawiono wiele mało znanych dzieł sztuki ormiańskiej znajdujących się w kolekcjach rumuńskich, serbskich, ukraińskich i polskich. Badacze mieli okazję przeprowadzenia dyskusji dotyczącej proveniencji dzieł oraz ich losów w czasie pierwszej i drugiej wojny światowej oraz w okresie komunizmu.

Nowością były referaty dotyczące udziału Ormian w życiu religijnym i społecznym na Bliskim Wschodzie i Afryce oraz zagadnienia dotyczące rozwoju fotografii ormiańskiej w krajach Orientu.

W końcowej części konferencji zaprezentowano najnowsze osiągnięcia naukowe polskich historyków sztuki. W wyniku dyskusji między badaczami z różnych ośrodków naukowych udało się ustalić wiele nowych faktów, a także wymienić się doświadczeniami w prowadzeniu badań naukowych. Konferencja jak i badania naukowe prowadzone przez polskich uczonych wzbudziły żywe zainteresowanie w świecie naukowym.

Dzięki wsparciu finansowemu Fundacji Sahakian, materiały z konferencji ukażą się drukiem w piętnastym tomie *Series Byzantina*.

Prof. Waldemar Deluga

III Międzynarodowa Konferencja Naukową „Architektura Kultur Lokalnych Pogranicza”

pt.: **Sacrum-profanum-sacrum.**

W dniach 21-23 kwietnia 2017r. odbyła się w Warszawie, Białymstoku i Supraślu. *III Międzynarodową Konferencję Naukową „Architektura Kultur Lokalnych Pogranicza”* pt.: „*Sacrum-profanum-sacrum. Konwersje i rekonwersje architektury sakralnej*”. Zorganizowana ona została przez Program Roboczy Międzynarodowej Unii Architektów UIA „Miejsca Duchowe” oraz Zakład Architektury Kultur Lokalnych Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej, przy organizacyjnej współpracy o. Białystok SARP, Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata oraz Akademii Supraskiej, pod patronatem Zarządu Głównego Stowarzyszenia Architektów Polskich SARP i Komitetu Architektury i Urbanistyki Polskiej Akademii Nauk.

Była to kolejna edycja cyklu konferencji pt. *Architektura pogranicza*, które odbyły się w latach 2003r., 2005r. i 2009r. Podejmowały one problematykę tożsamości kulturowej, wielokulturowości oraz wymiany wartości i ekumenizmu w architekturze miejsc kultu i pamięci pogranicza kulturowego.

Głównym celem organizowanej obecnie konferencji było ukazanie, analiza i próba oceny współczesnego zjawiska rujnacji, profanacji oraz zmian formy użytkowania obiektów kultu religijnego, w szczególności zjawiska konwersji i rekonwersji architektury i sztuki sakralnej XX-XXI w.

Konferencja miała zarówno cel diagnostyczny, ujawniający istotę, metodykę i zakres ich występowania w historii i współcześnie, jak przede wszystkim cel prognostyczny, ujawniający ich znaczenie dla kondycji *sacrum* różnych religii.

Podczas konferencji zorganizowano 6 sesji plenarnych i 1 sesję dyskusyjną w formule „okrągłego stołu” oraz wyjazd programowy z wizytacjami obiektów kultu w Supraślu, Gródku, Michałowie, Bielsku Podlaskim i na Św. Górze Grabarce.

Na konferencję zgłoszono 42 referaty, w tym 22 z zagranicy. Wygłoszono 25 referatów. W zgodnej opinii wszystkich uczestników i zaproszonych gości – konferencja miała wysoki poziom merytoryczny i bardzo duże znaczenie w procesie ochrony dóbr kultury duchowej człowieka. Sformułowano memorandum skierowane do wszystkich architektów i instytucji, mające na celu podjęcie działań zmierzających do zatrzymania postępującej w świecie rujnacji dóbr kultury duchowej człowieka i zatrzymania zgubnej tendencji deprecjacji świętości w działalności architekta i współtworzonej przez niego kultury.

Prof. arch. Jerzy Uścińowicz

W załączeniu:

M E M O R A N D U M

Z PROŚBĄ O PODPISANIE PRZEZ ZAINTERESOWANYCH CZŁONKÓW

My uczestnicy III Międzynarodowej Konferencji Naukowej

ARCHITEKTURA KULTUR LOKALNYCH POGRANICZA

Sacrum - profanum - sacrum. Konwersje i rekonwersje architektury i sztuki sakralnej XX - XXI w.,

zebrani w Warszawie i Supraślu, w dniach 21-23.04.2017r., wyrażamy swoje głębokie zaniepokojenie aktami intensywnej i trwałej nietolerancji, ignorancji, a niejednokrotnie także agresji w stosunku do dóbr duchowej spuścizny narodów, kultur i religii, jako konsekwencji jawnie i skrycie postępującej na świecie sekularyzacji życia i deprecjacji religii, jako źródła tworzenia prawdziwych wartości życia człowieka i dziedzictwa jego kultury.

Dziś bardzo częste stają się rujnacje i profanacje obiektów kultu oraz innych miejsc duchowych i ogólnoludzkiej pamięci człowieka. Powszechnie stają się ich adaptacje na cele niegodne, sprzeczne z ich duchowym statusem. Czynione są dziś z nich pozbawione religijnego ducha karykatury. Kultura odchodzi od kultu, od którego genetycznie pochodzi.

Jest to zjawisko dziś bardzo groźne, dotykające istoty kultury, godzące w jej podstawowe wartości, które od zawsze ona reprezentuje i których jest nośnikiem: prawdę, dobro i piękno.

W wielkim zatroskaniu o dobra miejsc kultury duchowej i pamięci wyrażamy swoje jednoznaczne poparcie dla działań osób oraz wszelkich gremiów społecznych i instytucji, w tym przede wszystkim dla intensywnej pracy Programu Roboczego UIA „Miejsca Duchowe”, w dziele ochrony wartości tych miejsc przed zagładą. Pracę tę oceniamy bardzo wysoko i deklarujemy jej jednoznaczne wsparcie w swoich środowiskach naukowych i zawodowych, prosząc także władze UIA o wsparcie tych działań. Jest ono niezbędne do zatrzymania postępującej w świecie rujnacji dóbr kultury duchowej człowieka i zatrzymania zgubnej tendencji deprecjacji świętości w działalności architekta i współtworzonej przez niego kultury.

Prosimy o upublicznienie powyższego memorandum wśród krajów członkowskich i na forum Kongresu UIA w Seulu' 2017 i jego General Ansamble UIA oraz o podjęcie adekwatnych dla wagi problemu działań instytucjonalnych, w szczególności w formie deklaracji kongresowej.

Niżej podpisani:

.....

Konferencja „Co znajduje się na obrazach Henryka Siemiradzkiego”

Henryk Siemiradzki, wybitny przedstawiciel europejskiego akademizmu, posiadał dogłębną znajomość kultury antycznej, a także kultur starożytnego Wschodu, co w znalazło odbicie w warstwie ikonograficznej a także ideowej jego twórczości. Tym właśnie kwestiom poświęcona była konferencja „Co znajduje się na obrazach Henryka Siemiradzkiego”, która odbyła się w dniach 21 i 22 kwietnia 2017 roku w Muzeum Narodowym w Warszawie. Zorganizowana przez Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata, przy współpracy Muzeum, w ramach projektu „Korpus dzieł malarskich Henryka Siemiradzkiego”, zgromadziła badaczy z Polski, Rosji i Białorusi; za jej przygotowanie odpowiedzialne były, ze strony PISnSS, Irina Gavrash, sekretarz naukowy konferencji, oraz Aneta Biały z MNW.

Zgodnie ze wstępnymi założeniami, spotkanie miało na celu zaprezentowanie *œuvre* Siemiradzkiego z możliwie szerokiej perspektywy, do udziału zaproszono więc nie tylko historyków sztuki, w tym opiekunów muzealnych kolekcji, ale również archeologów i muzeologów. Ta interdyscyplinarność

znalazła wyraz w szerokim *spectrum* poruszanych tematów, koncentrujących się z jednej strony wokół relacji sztuki Siemiradzkiego z dorobkiem artystycznym starożytnej Grecji, Rzymu i Egiptu, od pierwszego zetknięcia z tradycją klasyczną w czasie studiów w petersburskiej Akademii po wypełniony Antykiem okres rzymski, z drugiej zaś - jego związków, także warsztatowych, ze współczesnym mu malarstwem europejskim, z uwzględnieniem rosyjskiego malarstwa akademickiego i rosyjskiej szkoły pejzażowej.

Warszawska konferencję otworzyła nowy zakres badawczy, bo choć od pewnego czasu trwają już rozważania nad obecnością w twórczości Siemiradzkiego odwołań czy motywów przejętych z kultury antycznej, to naukowa refleksja skupiała się dotąd na wskazywaniu i tłumaczeniu tych elementów nie analizując roli jaką pełnią w dziełach artysty. Jak podkreślali uczestnicy dyskusji, ich status był niezwykle ważny, bowiem budując atmosferę dzieł uwierzytelniały je jako odbicie rzeczywistości antycznej i wczesnochrześcijańskiej, zgodne z ustaleniami nauki i oczekiwaniami widza końca XIX wieku. W podsumowaniu obrad sformułowano pytanie: czy - a jeśli tak, to dlaczego - Siemiradzki próbował odejść od antycznych wzorców piękna, przekroczyć konwencję obrazowania, obowiązującą w malarstwie europejskim od czasów renesansu i wcielaną w życie przez akademie sztuk pięknych, w tym Akademię Petersburską, której był uczniem i czołowym reprezentantem? Odpowiedź na nie umożliwi nie tylko uzupełnienie stanu wiedzy na temat wkładu artysty w budowanie nowego typu narracji obrazowej, ale także pozwoli wpisać jego twórczość w ciąg rozwojowy nowoczesnego malarstwa polskiego - co potraktować można jako główny postulat badawczy konferencji.

Dr Agnieszka Kluczevska

Wystawa "Bracia Hirszenbergowie - w poszukiwaniu ziemi obiecanej" (pod patronatem Instytutu)

Na wystawie "Bracia Hirszenbergowie - w poszukiwaniu ziemi obiecanej", otwartej 30 marca w Żydowskim Instytucie Historycznym, można zobaczyć obrazy, rysunki oraz projekty architektoniczne autorstwa braci Samuela, Leona i Henryka Hirszenbergów, żydowskich artystów urodzonych w Łodzi, tworzących w XIX i pierwszej poł. XX w. Patronem honorowym wystawy jest Polski Instytut Badań nad Sztuką Świata. Jak podkreślił podczas wernisażu wystawy prof. Jerzy Malinowski, Samuel i Leon należeli do pierwszego pokolenia świeckich żydowskich malarzy, którzy weszli do kanonu malarstwa europejskiego swoich czasów. Samuel uważany był za następcę Maurycego Gottlieba, jednego z prekursorów „sztuki żydowskiej” w Polsce. Zadebiutował w 1885 roku, wystawiając swoje prace w Towarzystwie Zachęty Sztuk Pięknych. Jego Obrazy wielokrotnie prezentowane były na zbiorowych wystawach w łódzkich i lwowskich galeriach oraz na wystawach zagranicznych w Monachium, Paryżu czy Berlinie, obok mistrzów sztuki polskiej i obcej, a jego kariera rozwijała się dzięki opiece mecenasów, właścicieli fabryk, członków rodzin łódzkiej burżuazji i inteligencji. Fundowanie stypendiów dla młodych artystów pozwalających im na studia artystyczne było rodzajem działalności filantropijnej z jednej strony, z drugiej budowało prestiż rodzin fabrykanckich. Prof. Malinowski przypomniał również pierwszą pośmiertną jubileuszową wystawę artysty w 1933 roku w Krakowie, zorganizowaną w 25 rocznicę śmierci. Kuratorka wystawy Teresa Śmiechowska zaznaczyła, że ekspozycja jest wyjątkową okazją, by prześledzić twórczych na przestrzeni kilkudziesięciu lat braci i

przyjrzeć się ich twórczości. A każdy z nich poszedł tu inną drogą, poszukując swojej tytułowej *ziemi obiecanej* gdzie indziej. "Samuel rozpoczął swoją wędrówkę od Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie, potem kształcił się w Monachium i Paryżu, zetknął się więc z impresjonizmem, symbolizmem, a pod koniec życia został profesorem w pierwszej szkole artystycznej utworzonej w 1906 r. w Palestynie. Leon skierował się w stronę Francji, gdzie rodziły się nowe style i kierunki. Zachwycił się Bretanią i tam osiadł na dłuższy czas. I o nim tak naprawdę najmniej wiemy, choć dzięki kontynuowanym pracom badawczym poznajemy go teraz coraz lepiej. Najmłodszy z braci skierował swoje zainteresowania w inną stronę i został architektem, a także projektantem i ilustratorem. "Także nie było o nim wiadomo wiele do czasu, kiedy udało nam się nawiązać kontakt z jego córką żyjącą w Jerozolimie i mogliśmy skorzystać z jej archiwów domowych, które pokazujemy na wystawie" - relacjonowała Śmiechowska. Na wystawie można zobaczyć dużo dobrego malarstwa, to m.in. portrety Samuela, obrazy Leona, a także projekty i ilustracje do książek Henryka. Na ekspozycji znalazły się także fotografie czy list Samuela do jego przyjaciela Mariana Wawrzynieckiego, swoisty dokument i źródło wiedzy o artyście. W sumie to ok. 60 prac" - mówiła. Zwróciła także uwagę na fakt, że powstały one w różnych stylach. "Samuela interesowały tematy ściśle związane z historią i życiem żydowskim, ale malował również portrety i sceny symboliczne. Henryk jest reprezentowany głównie przez projekty i fotografie ukazujące np. jego mieszkanie w Łodzi. Dzieła pochodzą z różnych muzeów i galerii krajowych i zagranicznych oraz od osób prywatnych" - wyjaśniła kuratorka. Jak dodała, by w pewien sposób ułatwić odbiór prac zastosowała w scenografii kolor "odróżniający" każdego z braci. "To trzy podstawowe barwy - niebieski towarzyszy pracom Samuela, na czerwonym tle można zobaczyć prace Leona, a na żółtym - Henryka. Odwołujemy się w ten sposób, trochę symbolicznie do Sali Neoplastycznej zaprojektowanej przez Władysława Strzemińskiego dla Muzeum Sztuki w Łodzi, rodzinnego miasta artystów".

Teresa Śmiechowska

Polecamy książkę naszych członków Aleksandry Kajdańskiej i Edwarda Kajdańskiego (członka honorowego) *Jedwab, szlakami dżonek i karawan*,

Warszawa 2017 (s. 664) ISSN 978-83-05-136594-4

Strona internetowa: <http://www.world-art.pl>

Facebook

Oddział Warszawski

<http://www.facebook.com/pages/Polski-Institut-Studi%C3%B3w-nad-Sztuk%C4%85-%C5%9Awiata/5>

[04390379582972](https://www.facebook.com/04390379582972)

Anna Sembiring - administrator profilu (ankasembiring@gmail.com).

Oddział Krakowski

<https://www.facebook.com/PolskiInstytutStudiowNadSztukaSwiataKrakow?ref=hl>

Aleksandra Görlich - administrator profilu (krakow@world-art.pl)

Składki

Zarząd gorąco prosi i przypomina członkom **o płaceniu składek** za okres od rejestracji Instytutu, to znaczy od lipca 2011 roku (normalna składka - 10 zł; ulgowa dla doktorantów - 5 zł, dla emerytów i rencistów - również ulgowa 5 zł, wprowadzona uchwałą zarządu od października 2012 roku). Składki stanowią podstawowy fundusz, z którego możemy pokrywać koszty utrzymania lokalu Instytutu; czynsz za wynajem oraz rachunki za energię elektryczną i wodę to łącznie około 1000 zł miesięcznie.

Numer konta Instytutu w Credit Agricole Bank Polska:

24 1940 1076 3101 7420 0000 0000